

PÖYTÄKIRJA

Ilmastopaneelin 11. kokous

Aika: 24.8.2017, klo 12:00–16:00

Paikka: Ympäristöministeriö, neuvotteluhuone LOHI, Aleksanterinkatu 7

Paikalla:

Paneelin jäsenet: prof. Markku Ollikainen (pj), Helsingin yliopisto, prof. Antti Asikainen, Luonnonvarakeskus, prof. Marja Järvelä, Jyväskylän yliopisto, prof. Markku Kanninen, Helsingin yliopisto, prof. Kati Kulovesi, Itä-Suomen yliopisto, johtava tutkija Marita Laukkanen, VATT, prof. Lassi Linnanen, Lappeenrannan teknillinen yliopisto, apulaisprof. Ilkka Ratinen, Lapin yliopisto, prof. Kristiina Regina, Luonnonvarakeskus, johtaja Jyri Seppälä, Suomen ympäristökeskus.

Sihteeristö ja yhdyshenkilöt: ylitarkastaja Pirkko Heikinheimo, ympäristöministeriö, ylitarkastaja Milja Keskinen, maa- ja metsätalousministeriö, tohtorikoulutettava Sanna Lötjönen, Helsingin yliopisto, ylitarkastaja Laura Sarlin, liikenne- ja viestintäministeriö.

Vierailijat: asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen, ympäristöministeriö, viestintäasiantuntija Riikka Lamminmäki, ympäristöministeriö, neuvotteleva virkamies Juhani Tirkkonen, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöneuvos Merja Turunen, ympäristöministeriö.

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12:12.

2. Asialistan hyväksyminen työjärjestykseksi

Asialista hyväksyttiin työjärjestykseksi. Ministeri Tiilikainen saapuu noin klo 14:00.

3. Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

4. Tilannekatsaus

Menneitä tapahtumia:

- Kesäkuussa eduskunnassa oli Pekkarisen koolle kutsuma pyöreän pöydän keskustelu, jonka aiheena olivat nielukysymykset. Paneelista mukana olivat Asikainen, Seppälä, Ratinen ja Ollikainen. Tilaisuudessa käytiin monipuolista keskustelua Suomen neuvotteluehdotuksista.
- Brysselin workshop (EEAC Working Group on Energy and Climate Change) järjestettiin kesäkuussa Hollannin EU-suurlähetystössä. Teemana olivat ilmastolait ja niistä saadut kokemukset, miten ilmastolait ovat mahdollisesti vaikuttaneet kansalliseen ilmastopolitiikkaan? Esittelyssä oli kolme esimerkkiä: Suomi, Katalonia ja UK. Lisäksi tilaisuudessa oli luonnonsuojelupuolen reflektiota. Ollikainen oli paikalla esittelemässä

Suomen tilannetta ja häneltä kyseltiin paljon Suomen ajamasta nielupolitiikasta. Ollikainen kertoi paneelin raporteista ja antoi viitteet raporttien käännöksiin.

- Paneeli on ollut esillä julkisuudessa etenkin liikenne- (Liimatainen) ja nieluasioissa (Asikainen).
- Paneelille tulleita pyyntöjä:
 - ST1:n Mika Anttonen tulisi mielellään kertomaan paneelille ajatuksiaan sähköautoista ja biopolttoaineista ja esittelemään valmisteilla olevaa kuuden kohdan ohjelmaa päästöjen vähentämiseksi. Ollikainen ehdottaa Anttoselle paneelin lokakuun kokousta vierailulle.
 - Björn Lomborg on kirjoittanut HS-vieraskynäjutussa virheellisiä väittämiä Pariisin sopimuksesta. Jouni Keronen oli tästä paneeliin yhteydessä. Paneeli voisi kirjoittaa kommentin tähän syksyn aikana, esim. Bonnin kokouksen lähestyessä.

Syksyn teemoista:

- Nielupäätösten EU-aikataulussa parlamentin näkemys tulee 12.9. ja ympäristöneuvosto on 13.10. Vasta tämän jälkeen alkavat trilogineuvottelut eli parlamentin, neuvoston ja komission välinen vääntö, jossa hierotaan näiden kolmen tahon lopullinen kanta.
- Toinen syksyn iso tema on liikenne. Parlamentaariselta työryhmältä ei ole vielä tullut väliraporttia.
- Kv-ilmastopolitiikassa ja Bonnin kokouksessa ajetaan edelleen Pariisin sopimuksen käytännön toteutuksen yksityiskohtia ja saavuttamiseen liittyviä toimia. Pinnalla on ollut Trumpin päätös lähteä sopimuksesta. Kevään jälkeen ei ole tapahtunut muuta radikaalia.
- Myös Kaisu voi nousta vielä syksyllä, jos liikenne ratkaisuihin tulee jotain yllättävää.

Muuta:

- IPCC:ssä kuudennen raportin kausi on käynnistynyt ja kolme erikoisraporttia on työn alla. Kanninen on kirjoittajana 1,5 asteen raportissa. 1,5 asteen raportin ensimmäinen versio on nyt verkossa luettavana. Kommentointiaikaa on 24.9. saakka.

Aiheista keskusteltiin.

5. Ministeri Tiilikainen

Ollikainen esitteli ministerille paneelin työllistämällä olevat hankkeet. Hän myös esitti huolen siitä, ettei ilmastolain edellyttämää hallituksen vuosittaista ilmastokertomusta eduskunnalle ole vielä ilmestynyt.

Ministeri Tiilikainen kommentoi hankkeita ja niihin liittyviä asioita.

Panelistit esittivät kysymyksiä ja aiheista keskusteltiin.

6. Hankkeet

a. Metsätuhot

Viime kokouksessa sovittiin, että hankesuunnitelmaa tarkennetaan. Asikainen on lähettänyt kaikille uuden version.

Asikainen:

Tavoitteena on

- 1) Tehdä yhteenveto esiintymien laajuudesta ja leviämiseen vaikuttavista tekijöistä huomioiden Suomi, EU sekä vastaavat ilmastoalueet muualla,
- 2) Järjestää asiantuntijatyöpaja sekä
- 3) Joko julkaista raportti metsätuhooriskeistä Suomessa, antaa tulokset paneelin metsähankkeen käyttöön tai molemmat.

Hanke toteutettaisiin kahdessa osassa

- 1) Perusteellinen katsaus massiivisiin metsätuhoihin, miten metsätuhot ovat vaikuttaneet hiilen liikkeisiin ekosysteemissä ja kuinka suuria riskit massiivisille metsätuhoille Suomessa ovat.
- 2) Metsätuhot ja metsien ilmastovaikutukset –työpaja: osallistujat taustoitetaan kirjallisuuskatsauksen materiaalilla ja pajassa haetaan erityisesti sitä, millaisia poliittisia ohjauskeinoja tarvitaan tuhojen hillitsemiseksi.

Hanke olisi Luken vetämä ja heiltä Heli Viiri ja Seppo Neuvonen koostaisivat abioottiset ja bioottiset tuhot. Paneelista Kanninen voisi vetää kv-näkökulmaa. Viisanen ja Ari Venäläinen IL:stä tekisivät ilmastonmuutoskenaariot. Alustava budjetti olisi noin 60 000 euroa jaettuna organisaatioille. Alkuperäisestä hanketta on tässä supistettu ja fokusoitu. Julkaisusuunnitelmassa hankkeesta tehdään joko suoraan raportti tai annetaan osa metsätuhojen käyttöön. Tulokset esiteltäisiin ensin asiantuntijoille.

Hanke koettiin tarpeelliseksi. Taloudellisen puolen mukaan ottamisesta keskusteltiin. Asikainen ja Ollikainen keskustelevat Luken Jussi Uusivuoren kanssa taloudellisen analyysin tekemisestä. Hanke tuottaisi lähtötietoa toisen metsähankkeen mallinnukseen.

Hankkeessa päätettiin edetä keskustellun mukaisesti.

b. Ilmastoviisas biotalous

Seppälä:

Kesäkuun kokouksessa esitettiin ensimmäinen hankesuunnitelma ja siinä oli liikaa yhtymäkotia toiseen hankkeeseen. Nyt suunnitelmaa on muokattu. Taustana on LULUCF:n pelisäännösten tärkeys ja epäselvyys. Mitä referenssitasot merkitsevät? Muutamassa paneelin selvityksessä on tullut esille, että eri metsämallien antamien viestien samanlaisuus on epäselvä.

Tavoitteena on

- 1) Mikä LULUCF:n ja ilmastohillinnän logiikka on ja miten Suomi asemituu tässä kokonaisuudessa?
- 2) Miten mallien tulokset eroavat toisistaan?
- 3) Kahden edellisen sitominen yhteen, kun tiedetään, missä ollaan ja mitä mallitulokset ovat.

Toteutus

- 1) Olemassa olevan LULUCF-aineiston analysointi.
- 2) Mallit (Mela, Simo, Motti, Monsu ja ehkä myös EIF) yhdessä mallien kehittäjien, käyttäjien ja valmisteluryhmän kanssa. Malleille annetaan yhteiset peruslähtötiedot ja katsottaisiin, mikä on mallien antama viesti ja mahdolliset erot
- 3) Mallien tulosten analysointi horisonttina erityisesti 2021–2030.

Raportointi tehtäisiin erillisinä kokonaisuuksina. LULUCF-aineiston analysoinnissa valmistaudutaan jo syksyllä ilmenevään tietotarpeeseen ja tästä tehtäisiin ensimmäinen tiedote. Osakokonaisuudet pyritään jakamaan eri henkilöiden vetämiksi: 1) Asikainen, 2) Kanninen ja 3) Seppälä. Mukana on niin monta osapuolta, että pitää keskustella, miten ja millä budjetilla eri mallintajatahot tulevat mukaan. Alustava budjettiajatus on 140 000 euroa. Valmista olisi noin vuoden päästä.

Hankesuunnitelmasta keskusteltiin ja valmistelua päätettiin jatkaa keskustellun mukaisesti.

c. Päästöjen vähentämisen perspektiivit ja toimijat

Hankkeen jatko jäi viimeksi auki. Nyt tästä on sovittu ja hanke on lupa käynnistää. Kulovesi, Järvelä ja Ollikainen sopivat vielä hankkeen tarkemmat suunnitelmat.

d. Ilmastonmuutos ja vesihuolto

Hanke on käynnistynyt.

e. Sähköautoilun ajurit

Hanke on käynnistynyt.

f. Ilmastokasvatus

Ratinen:

Ideana on saada nuorten ääntä kuuluviin ilmastomuutoksen hillinnässä ja sopeutumistoimissa. Kv-näkökulmasta hanketta pitää miettiä vielä tarkemmin. Rovaniemen alueen koululaiset olisivat tässä mukana. Sekä ensimmäisenä että toisena vuonna pitäisi saada sosiaalista mediaa mukaan, jotta tämä lähtisi leviämään ympäri Suomea muihin kouluihin. Ratinen on konsultoinut Hannele Cantellia. Kahden vuoden aikana tehtäisiin kehittämistutkimuksen menetelmillä Rovaniemelle fyysisesti

näyttelykokonaisuus, johon opiskelijat ja oppilaat voisivat osallistua ja sosiaalisen median kautta tämä leviäisi koko Suomeen. Yhteistyötä tehtäisiin mahdollisesti myös Alaskan ja arktisen alueen suuntaan.

Hankkeesta keskusteltiin. Mukana tulee olla vähintään yksi toinenkin panelisti. Hankkeen aihion ja budjettisuunnitelman pitäisi olla hyvässä vaiheessa ennen tammikuuta. Lähdetään siitä, että Ratinen mieltii, miten hanke tehtäisiin parhaalla mahdollisella tavalla, keitä muita olisi mukana ja mikä heidän roolinsa olisi. Tämän pohjalta rakennetaan tarkempi budjetti. Aikataulun osalta suunnitelman viimeiset työkuukaudet ovat vuoden 2019 lopussa. Hankkeen olisi hyvä loppua vähän aiemmin, koska paneelin kausi loppuu vuoden 2019 lopussa. Syke voisi olla hankkeessa mukana.

g. Muita?

Järvelä:

Osallistamishankkeen toinen kolmesta työpajasta on nyt tekeillä. Toinen työpaja liittyy ilmastotoimien sosiaaliseen hyväksyttävyyteen.

7. Suuri yleisö, ideat panelisteilta

Ideoista keskusteltiin. Nuoret kohderyhmänä koettiin tärkeäksi. Suuren yleisön osallistamisen tarkemmasta suunnitelmasta keskustellaan paneelin loppukauden viestintästrategian yhteydessä.

8. Päätöasiat (ilman ministeriöiden edustajia)

Ei päätöasioita.

9. Muut mahdolliset asiat

a. Paneelien kv-workshopin tilanne

UK:n ilmastopaneelin kanssa on sovittu kahdesta teemasta: nielut ja liikenne. Kysytään lisäksi, mitä muut osallistuvat tahot haluavat käsitelty. UK:n ulkoministeriö olisi valmis tarjoamaan puitteet ja Suomi voisi jälleen rahoittaa kehitysmaiden osallistumista kokoukseen. Nyt UK:n toivomus on, että workshop siirretään kevääseen. Heille on tarjottu helmi-maaliskuuta.

b. Tiedotusfirman tilanne ja eduskuntatilaisuus

Heikinheimo:

YM voi tilata nopealla aikataululla yrityksen auttamaan viestinnässä. Sen rinnalla aletaan katsoa, miten kauden kaksi viimeistä vuotta hoidetaan. Tarkoituksena olisi tilata Kaskas Medialta (Karoliina Kinnunen-Mohr) tiedotusapua. Eduskuntatilaisuus tulisi myös heidän kauttaan. Pidemmän aikavälin viestintästrategian tekee yritys, joka tulee kilpailutuksen kautta. Ideana on tehdä sopimus tietyllä

budjetilla Kaskas Median kanssa ja hankkeet voisivat sitten sopia suoraan heidän kanssaan tarvittavasta viestinnästä.

c. Seuraavat kokoukset, paikat

Lokakuun (pe 20.10. klo 12–16) ja joulukuun (pe 8.12. klo 12–16) kokousten tilat yritetään saada Lukelta ja Sykeltä. Regina ja Seppälä sopivat kumpi kokous järjestetään kummassa

10. Kokouksen päätös

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:03.